

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Fakülteyi Seçmelerinde Etkili Faktörler

Füsun Yarış*, Kemal Turhan**, Gamze Çan***, Yavuz Özoran****

ÖZET

Amaç: Çalışmada Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Tıp Fakültesi'nde öğrenime 2001-2002 eğitim yılında başlayan Dönem 1 öğrencilerinin demografik özellikleri ve fakülteyi seçmelerini etkileyen etkenler araştırılmıştır.

Bulgular: 140 öğrencinin 111'i (%79.3) bilgi formunu geri getirmiştir. 63'ü (%56.8) kız, 48'i (%43.2) erkek, 45'i (%40.5) anadolu veya fen lisesi, 42'si (%37.8) normal lise mezunuydu. Ailesi Trabzon'da olan 30 öğrenci (%27.0), çevre illerden gelen 15 öğrenci (%13.5), diğer bölgelerden gelen 61 öğrenci (%55.0) vardı. Öğrencilerin 37'si (%33.3) ailesinin bu bölgede olması nedeniyle KTÜ'de öğrenci olmayı seçmişti. Fakülteyle ilgili bilgiyi KTÜ WEB Sitesi'nden (46 öğrenci, %41.4), arkadaş çevresinden (56 öğrenci, %35.7), üniversiteye hazırlık dersanesinden (24 öğrenci, %15.3) ya da ziyaret sonucu (31 öğrenci, %19.7) almışlardı. Tıp fakültesini seçmelerine neden olan birincil etken, %55.0'inde ailelerinin isteği, %27.0'sinde iş bulma kolaylığı ve %18.0'inde kendi isteğiydi. Öğrenci Seçme Sınavı'nı %62.2'sinin birinci, %28.8'inin ikinci girişte kazandığı görüldü. KTÜ Tıp Fakültesi, %16.2 öğrencinin birinci, %20.7 öğrencinin ikinci, üçüncü, dördüncü ya da beşinci, çoğunluğun ise (%63.1) altıncı ve sonraki seçimiydi. Öğrencilerin %88.3'ü sonuçta seçimlerinden memnun, %10.8'i ise pişman olduğunu düşünmekteydi.

Sonuç: Öğrencilerin KTÜ Tıp Fakültesi'ni seçmelerindeki en önemli etkenler aileler ve yaşanan bölgede eğitim görmek isteğidir.

Anahtar kelimeler: Tıp eğitimi, öğrenci, seçim nedeni.

GİRİŞ VE AMAÇ:

Günümüzde tıp eğitiminin niteliği konusunda tartışmalar sürmektedir. Yaşam boyu süren tıp eğitiminin temeli, mezuniyet öncesi dönemde atıldığından bu dönemin titizlikle belirlenmiş, ulaşılabilir, ölçülebilir amaç ve hedefleri olmalıdır (1). 1988 Edinburg Bildirgesi'nde uygun eğitim ortamının sağlanması, eğitim içeriğinin ulusal gereksinimlere

Yrd. Doç. Dr. Füsun Yarış, KTÜ Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, 61080- TRABZON
e-posta: fyaris@meds.ktu.edu.tr

* Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği (*), Trabzon

** Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişim Anabilim Dalı, Trabzon

*** Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı (*), Trabzon

**** Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji (*), Trabzon

(*) Tıp Eğitimi ve Bilişim Anabilim Dalı

yetecek şekilde belirlenmesi, eğitimin aktif, sürekli, multidisipliner ve yeterliliğe dayalı olması, teorik ve klinik uygulamaların entegre edilmesi, tıp öğrencilerinin seçimi ve bütüncül yaklaşım gibi konularda ciddi önerilerde bulunulmuştur (2). Dünya Sağlık Örgütü'nün Avrupa Bölgesi Sağlık ve Eğitim Bakanlıkları temsilcilerinin 1988 Lizbon toplantısında; ulusal tıp eğitimi politikalarının tanımlanması, sağlık ve eğitim sektörlerinin sıkı bir iş birliği yapması, hizmet içi sürekli eğitimin düzenlenmesi, tıp eğitiminin her aşamasında sağlık hizmetlerinin verildiği birimlerin kullanılması gerekliliği rapor edilmiştir (3).

Türkiye'de mezuniyet öncesi tıp eğitiminin temel amacı 1988 Edinburg Bildirgesi'nde belirtildiği gibi "tüm insanların sağlık düzeylerini yükseltecek hekimler yetiştirmektir"(1). Burada göz ardı edilmemesi gereken konulardan birisi de bu eğitimi alan öğrencilerin niteliğidir. Çünkü amaç, belirtilen ilkeler doğrultusunda hareket edebilecek hekimlerin yetiştirilmesidir. Öğrencilere aktarılabilecek bilginin niteliği, verilmiş şekli ve sonuçta bu bilginin davranış şekline yansıtılacak olması bu eğitimin başarılı olduğunun göstergesi olacaktır.

Bu çalışma, 2001-2002 Eğitim ve Öğretim Yılı'nda eğitime başlayan, Dönem 1 öğrencilerinin, demografik özelliklerini ve Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Tıp Fakültesi'ni seçmelerindeki etkenleri araştırarak öğrenci profili hakkında bilgi sahibi olmak ve sağlanacak geri bildirimle yapılacak yeni eğitim programları aşamasında hedefleri daha iyi belirleyebilmek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

YÖNTEM VE GEREÇLER:

Bu çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitime 2001-2002 Eğitim Yılı'nda başlayan toplam 140 Dönem 1 öğrencisinden 111'i (%79.3) üzerinde, 2001-2002 eğitim yılı başında, Ekim 2001 tarihinde yapılmıştır. KTÜ Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nca hazırlanan bilgi formları tüm fakülteye yeni başlayan öğrencilerle birlikte Tıp Fakültesi Dönem 1 öğrencilerine kayıt işlemleri sırasında dağıtılmış, açık uçlu sorulara ayrıntılı, düşünülerek yanıt verilmesini sağlamak için formların bir hafta içinde toplanacağı bildirilmiştir. 140 öğrenciden oluşan çalışma evreninden 111 (%79.3) öğrencinin doldurduğu bilgi formları geri alınabilmiştir. Çalışmada, öğrencilerin lise eğitimleri, üniversiteye giriş bilgileri, yaşadıkları bölgeyi içeren, sosyodemografik özellikleri ve üniversite hakkında bilgi edindikleri kaynakları sorgulayan kolay cevaplanan sorular yanı sıra, tıp fakültesine giriş nedenlerini, KTÜ Tıp Fakültesi'ni seçme nedenlerini ayrıntılı olarak araştıran 10 soruluk açık uçlu sorulardan oluşan bir bilgi formu kullanılmıştır.

Anketlerin değerlendirilmesi Epi İnfó Versiyon 6.02 bilgisayar programıyla yapılmıştır.

BULGULAR:

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitime 2001-2002 Eğitim Yılı'nda başlayan toplam 140 öğrencinin 111'inden (%79.3) bilgi formları geri alınabildi. Bunların 63'ü (%56.8) kız, 48'i (%43.2) erkekti. 111 öğrencinin 45'i (%40.5) Anadolu ve Fen Lisesi, 42'si (%37.8) normal lise mezunuydu. Öğrencilerin mezun oldukları liselere göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir. Otuz öğrencinin ailesi Trabzon'da, 15'inin ailesi Karadeniz Bölgesi'nin diğer illerinde, 61'inin (%55.0) ailesiyse diğer illerde yaşıyordu. Yalnızca 5 (%4.5) öğrenci yabancı uyruklu idi. 111 öğrencinin 37'si (%33.3) ailesinin bu bölgede yerleşmiş olması nedeniyle bu üniversiteyi seçtiğini belirtiyordu. Öğrencilerin ailelerinin yaşadıkları yerlere göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir.

111 öğrencinin 46'sı (%41.4) üniversiteyi tercih etmeden önce Karadeniz Teknik Üniversitesi WEB sayfasını ziyaret etmişti. Üniversitemizle ilgili bilgiyi edindikleri WEB sayfası dışındaki kaynaklar sorulduğunda 56'sının arkadaş çevresinden, 24'ünün üniversiteye hazırlık dersanesinden bilgi edindiği öğrenildi. Üniversite hakkında bilgi edinmek için üniversitenin bazı bölümlerini ziyaret eden öğrenci sayısı ise 31 idi. Öğrencilerin üniversiteyle ilgili bilgi kaynakları Tablo 1'de özetlenmiştir. 111 öğrencinin %43.2 si üniversitenin eski bir kurum olmasının bu üniversiteyi seçmelerinde etkili olduğunu belirtmekteydi.

Öğrencilere tıp fakültesini seçmelerine neden olan birincil etken sorulduğunda, %55.0'i fakülteyi seçmelerindeki en önemli etkenin ailelerinin isteği olduğunu, %27.0'si mezun olunca iş bulma kolaylığı nedeniyle seçtiğini ve %18.0'i ise kendi isteğiyle, ideali olduğu için seçtiğini belirtti (Tablo 1).

Öğrencilere KTÜ Tıp Fakültesi'ni Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'na (ÖSYS) kaçınıcı girişlerinde kazandığı sorulduğunda, %62.2'sinin birinci, %28.8'inin ikinci, %9.0'unun ise üç ya da dördüncü girişlerinde bu fakülteyi kazandığı görüldü.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nda, KTÜ Tıp Fakültesi yalnızca 18 (%16.2) öğrencinin birinci, 7 (%6.3) öğrencinin ikinci, 2 (%1.8) öğrencinin üçüncü, 4 (%3.6) öğrencinin dördüncü, 10 (%9.0) öğrencinin beşinci tercihiydi. KTÜ Tıp Fakültesi'nin altıncı ve daha sonraki tercih sıralamasında yer aldığını söyleyenler çoğunlukta idi (70 öğrenci, %63.1) (Tablo 1).

Öğrencilerin 98'i (%88.3) ne olursa olsun tıp fakültesini seçmekle isabetli bir seçim yaptığını düşünürken, 12'si (%10.8) ise yaptığı seçim nedeniyle pişman olduğunu belirtiyordu.

Tablo I: 2001-2002 KTÜ Tıp Fakültesi Dönem 1 Öğrencileri İle İlgili Bilgilerin Yüzde Dağılımı (n=111)

Bilgi	Toplam (%)			
Ailelerin yaşadığı yer				
Trabzon	Çevre İller	Diğer	Yabancı Uyruk	
27.0	13.5	55.0	4.5	100.0
Mezun olunan lise				
Anadolu/Fen	Normal	Diğer		
40.5	37.8	21.7	-	100.0
Üniversite ile ilgili bilgi kaynağı				
WEB	Arkadaş	Ziyaret	Dersane	
29.3	35.7	19.7	15.3	100.0
Tıp Fakültesi'ni seçme nedeni				
Aile	İş Bulma	İdeal		
55.0	27.0	18.0	-	100.0
ÖSYS'de KTÜ Tıp Fakültesi tercih sırası				
İlk	2.	3. – 5.	6 ve Sonrası	
16.2	6.3	14.4	63.1	100.0

Tablo I: 2001-2002 KTÜ Tıp Fakültesi Dönem 1 Öğrencileri İle İlgili Bilgilerin Yüzde Dağılımı (n=111)

TARTIŞMA:

Anketi yanıtlayan öğrencilerin %56.8'inin kız, %43.2'sinin erkek olduğu, %40.5'inin Anadolu ya da Fen Lisesi mezunu olduğu saptandı. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde aynı dönemde eğitime başlayan öğrencilerin de %37.8'ini kızların, %62.2'sini erkeklerin oluşturduğu, Anadolu ya da Fen Liseleri'nden mezun olanların daha yüksek oranda (%56) olduğu bildirilmektedir (4). 2000-2001 eğitim yılında KTÜ Tıp Fakültesi'nin 2-6. sınıflarında eğitim görmekte olan öğrencilerde yapılmış olan çalışmada da öğrencilerin çoğu erkekti (5). 2001-2002 eğitim yılında KTÜ Tıp Fakültesi'nde eğitime başlayan öğrencilerin %49'unun ve ankete yanıt verenlerin çoğunun kız öğrenci olduğunun saptanması, bu yıl geçmiş yıllara oranla kız öğrencilerin KTÜ Tıp Fakültesi'nde daha fazla olduğunu göstermektedir. Ancak bu bulgunun gelecek için genellenmesi mümkün değildir.

Öğrencilerin %27'sinin ailesi, üniversitenin bulunduğu şehir olan Trabzon'da yaşarken, bu oran İstanbul Tıp Fakültesi'ne başlayan öğrencilerin yalnızca %14.4'ü için geçerlidir (4). Benzer bir çalışmada, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 1 öğrencilerinin %22.9'unun ailesinin Kayseri'de yaşamakta olduğu belirtilmektedir (5). Ailenin bu bölgede yaşıyor olması, bildirilen çalışmalara kıyasla KTÜ Tıp Fakültesi'ni seçmede daha önemli bir faktör gibi görünmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %62.2'sinin KTÜ Tıp Fakültesini ÖSYS'na ilk girişinde kazanmış olması, 2000-2001 eğitim yılında KTÜ Tıp Fakültesi'nin 2-6. sınıflarında eğitim görmekte olan öğrencilerde yapılmış olan çalışmanın %51.4'lük sonucuyla karşılaştırıldığında, KTÜ Tıp Fakültesi'ni ÖSYS'nda ilk girişlerinde kazanan öğrencilerin oranının arttığını düşündürmektedir (6). Ancak aynı çalışmada ilk beş tercih içinde KTÜ Tıp Fakültesi yer alan öğrencilerin oranı %43.7 iken (5), İstanbul Tıp Fakültesi'nde aynı eğitim yılında bu oran %81.2 olarak bildirilmiştir (4). Bu yıl ise öğrencilerin sadece %36.9'unun ilk beş tercihi içinde KTÜ Tıp Fakültesi yer almaktaydı.

Fakülteyi seçmelerindeki en önemli etkenin ailelerinin isteği olduğunu söyleyenler çoğunlukta (%54.9). Mezun olunca iş bulma kolaylığı seçimde belirtilen ikinci nedenken (%27), kendi isteğiyle, ideali olduğu için seçtiğini belirtenler öğrencilerin yalnızca yaklaşık beşte birini oluşturuyordu (%18.0). Oysa 2000-2001 eğitim yılında KTÜ Tıp Fakültesi'nin 2-6. sınıflarında eğitim görmekte olan öğrencilerde yapılmış olan çalışmada, öğrenciler Tıp Fakültesi'ni seçme nedenini %61.7 oranda doktorluk mesleğini sevmeleri ve ideallerindeki meslek olarak belirtmiş, insanlara yardım etme isteği, mesleğin saygınlık ve maddi getirisi, aile isteği gibi nedenlerin de rol oynadığı ortaya konmuştu (5). Bu çalışmada öğrencilerin sadece % 18'inin ideallerindeki mesleğin hekimlik olarak saptanmış olması ilginçtir. Bu farklılık farklı anket ve bilgi formları kullanılmış olması nedeniyle araştırma yönteminden kaynaklanmış ya da rastlantısal olabilir.

SONUÇ:

Öğrencilerin KTÜ Tıp Fakültesi'ni seçmelerindeki en önemli etkenlerin ailelerin etkisi ve yaşanan bölgede eğitim görmek isteği olduğu görülmektedir. Çoğunluğunun üniversiteyle ilgili bilgileri arkadaş çevresinden edinmiş olması, kendi seçimiyle fakültemize gelen ve ilk tercihi bu fakülte olan öğrencilerin oranının (%18) beşte birden az olması ve önemli bir kısmının (%10.8) yaptığı seçim nedeniyle daha kayıt esnasında pişmanlığını belirtmesi, öğrencilerimizin çoğunlukla tıp eğitimini kendi istekleri dışında seçtiğini göstermektedir. Bu durum dikkate alınması gereken önemli bir bulgudur. Bu amaçla Dönem 1 eğitim

programına, öğrencilerin motivasyonunu artıracak ve hekimlik mesleğini ilk dönemden itibaren sevip benimsemelerini sağlayacak katılımcı ve eğlenceli yöntemler dahil edilerek, kendilerini ilk yıldan itibaren hekim olarak hissetmelerini sağlayacak pratik uygulamaların ve saha gezilerinin ders programındaki sayıları artırılmış, önümüzdeki eğitim öğretim yılında benzer etkinliklerin daha da geliştirilmesi planlanmıştır.

Kaynaklar

- 1) Sayek İ, Kılıç B. *Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2000. Türk Tabipleri Birliği Yayınları, Ankara. 2000.*
- 2) Sayek İ, Kılıç B. *Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 1997. Türk Tabipleri Birliği Yayınları, Ankara 1997, 21.*
- 3) Saçaklıoğlu F. *Tıp eğitiminde yöntem tartışmaları. Toplum ve Hekim Ocak-Şubat 1994; 9(59):35-39.*
- 4) Nurten R, Günçer B. *İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesini kazanan öğrencilere uygulanan anket sonuçları: 2001-2002 Eğitim Öğretim Yılı sonuçları. Tıp Eğitimi Dünyası Ocak 2002; 6: 29-31.*
- 5) Gün İ, Öztürk A, Günay O. *Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi dönem 1 öğrencilerinin tıp eğitimine ilişkin değerlendirmeleri. 2. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi, İzmir, Bildiri Özet Kitabı, Nisan 2001; 168.*
- 6) Yarış F, Topbaş M, Çan G, Özorun Y. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin tıp eğitimi hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Dergisi 2001; 18(4):233-241.*